

MINIANALYSE: Udfordringer med at oplyse sagerne på børnehandicapområdet viser sig i høje omgørelsesprocenter

Når børn eller unge får konstateret en funktionsnedsættelse, har det ofte stor betydning for hele familien. For mange børn og unge medfører funktionsnedsættelsen, at barnet, den unge og/eller forældrene har behov for at modtage en form for støtte fra kommunen. I disse tilfælde er samarbejdet med kommunen og inddragelse af forældre i barnets eller den unges sag vigtig. Ofte er sagerne komplekse, og det viser sig blandt andet ved, at næsten halvdelen af de afgørelser, som kommunerne træffer på børnehandicapområdet, bliver omgjort af Ankestyrelsen.

Forældre skal så vidt muligt kompenseres for følgerne af deres barns nedsatte funktionsevne. Det er reguleret i serviceloven og hedder 'kompensationsprincippet'. (Læs mere i [Ankestyrelsens principmeddelelse 69-16](#)). På børnehandicapområdet kan den støtte, som kommunen kan bevilge efter servicelovens bestemmelser, eksempelvis være pasningstilbud, hjemmetræning, merudgifter, tabt arbejdsfortjeneste eller personlig hjælp og ledsagelse. (Disse former for kompensation udgør børnehandicapområdet i Social- og Ældreministeriets Danmarkskort, som du kan læse mere om [her](#).)

Denne minianalyse stiller skarpt på Ankestyrelsens viden om børnehandicapområdet. Analysen er baseret på Ankestyrelsens undersøgelser, principmeddelelser og statistik fra vores klagesagsbehandling.

INFOBOKS: PRINCIPMEDDELELSE

Læs mere om kompensationsprincippet og tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage i [Ankestyrelsens principmeddelelse 69-16](#). infoboks slut.

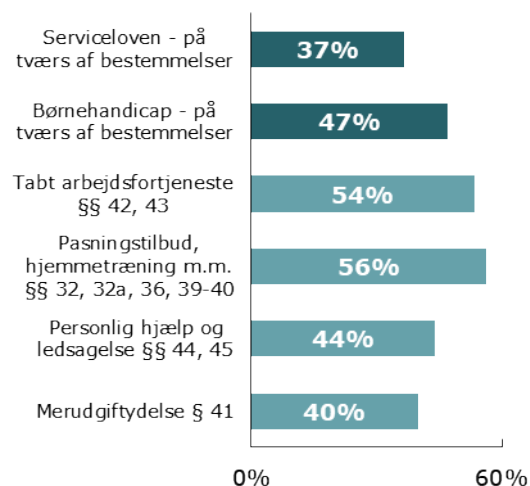
GENERELT ER OMGØRELSESPROCENTEN PÅ BØRNEHANDICAPOMRÅDET HØJ

I Ankestyrelsen ser vi, at omgørelsesprocenten på børnehandicapområdet er høj i forhold til omgørelsesprocenten på serviceloven generelt. I perioden 2018-2022 behandlede Ankestyrelsen 10.957 sager på børnehandicapområdet. Ud af disse blev 47 procent i perioden omgjort enten som en hjemvisning eller en ændring/ophævelse. Til sammenligning lå omgørelsesprocenten i klagesager vedrørende serviceloven generelt på 37 procent i perioden.

FIGUR 1: GENNEMSITLIG OMGØRELSESPROCENT FOR PERIODEN 2019-2022 FOR SERVICELOVEN, BØRNEHANDICAP OG FORDELT PÅ BØRNEHANDICAPOMRÅDERNE

Inden for børnehandicapområdet er det særligt i sager om tabt arbejdsfortjeneste samt sager om pasningstilbud og hjemmetræning, der er en høj omgørelsesprocent. (Inden for sagsområdet 'Pasningstilbud, hjemmetræning m.m. §§ 32, 32a, 36, 39-40', vedrører hovedparten af sagerne hjemmetræning efter servicelovens § 32a. I 2021 udgjorde sager efter § 32a, 87 procent af de 94 sager på sagsområdet.) I perioden 2018-2022 omgjorde vi i gennemsnit henholdsvis 54 og

56 procent af klagesagerne på disse områder. For de øvrige områder omgjorde vi i samme periode 40 procent af sager om merudgifter og 44 procent af sager om personlig hjælp og ledsagelse.

Infoboks: vidste du...

... at Ankestyrelsen i perioden 2023 til 2025 gennemfører en række initiativer, der skal styrke borgernes retssikkerhed i kommunernes sagsbehandling på handicapområdet.

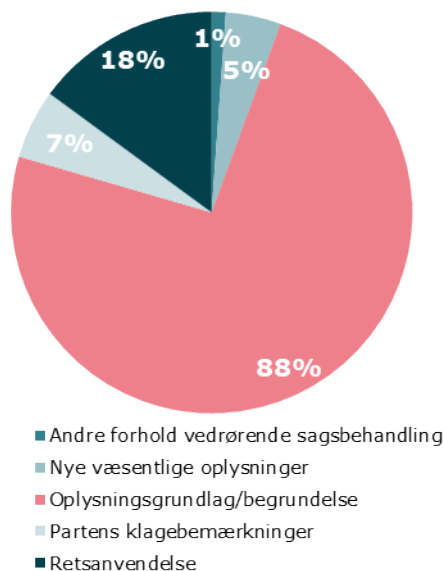
Du kan læse mere [her](#). Infoboks slut

ANKESTYRELSEN OMGØR OFTE AFGØRELSER PÅ GRUND AF MANGLENDE SAGSOPLYSNING

En høj omgørelsesprocent kan blandt andet skyldes, at der ofte er tale om komplekse sager, som ikke er tilstrækkeligt oplyst. Når forældre til børn med funktionsned sættelser søger om ydelser, skal kommunen sørge for at indhente alle nødvendige oplysninger for at kunne afgøre sagen korrekt. (Se retssikkerhedslovens §§ 10-12.) Hvis en sag bliver hjemvist på grund af manglende sagsoplysninger, betyder det, at kommunens afgørelse er ugyldig, fordi der ikke er tilstrækkeligt oplysninger til, at vi kan vurdere sagen.

Vores ankestatistik viser, at oplysning af sagerne i forbindelse med afgørelser på børnehandicapområdet kan være en udfordring. Her fremgår det, at manglende oplysninger i sagen er den mest anvendte årsag til, at Ankestyrelsen omgør kommunens afgørelse på børnehandicapområdet. I perioden 2020-2022 vurderede Ankestyrelsen i 82 procent af de 2.743 omgjorte sager, at kommunen manglede væsentlige oplysninger i sagen, eller at begrundelsen var mangelfuld. Som det fremgår af figuren nedenfor, var årsagen til omgørelse i 88 procent af sagerne oplysningsgrundlag/begrundelse i år 2022.

FIGUR 2: ÅRSAGER TIL OMGØRELSE PÅ BØRNEHANDICAPOMRÅDET, 2022

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der kan være registreret flere årsager til omgørelse på samme sag, og den samme sag kan dermed optræde flere gange i statistikken.

Du kan læse mere om årsagerne til omgørelse for de enkelte sagsområder på børnehandicapområdet i minianalysens bilag.

I FLERE TILFÆLDE TRÆFFER KOMMUNERNE AFGØRELSER, SELVOM DER MANGLER OPLYSNINGER

Oplysningsgrundlaget i flere af sagerne på børnehandicapområdet er også forholdsvist omfangsrigt. Når kommunerne eksempelvis skal udmåle tabt arbejdsfortjeneste, skal de sikre sig, at der er tilstrækkelige oplysninger om både barnets pasningsbehov og om forældrenes indtægtstab. For at belyse pasningsbehovet kan det være nødvendigt at indhente oplysninger fra barnets institution eller skole. Herudover kan oplysninger om, hvilke formål eller opgaver, der bevilges tabt arbejdsfortjeneste til, hvornår opgaverne skal foregå, om opgaverne kan tilrettelægges anderledes, og om barnet kan være alene hjemme, være relevante. ([Ny praksisundersøgelse om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#))

Samtidig skal forældrenes arbejdsmæssige forhold belyses. Det kan være oplysninger om deres arbejdstider og arbejdstimer, om de har mulighed for at tilrettelægge arbejdet fleksibelt, baggrunden for eventuelle tidligere bevillinger eller baggrund for tidligere nedgang i arbejdstid. Både pasningsbehovet og forældrenes indtægtstab skal være nødvendigt og en konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne. (I undersøgelsen [Ny praksisundersøgelse om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#) indgår flere eksempler på oplysninger, som kommunen kan indhente i sagsoplysningen.)

Som det fremgår af ankestatistikken, er det ikke altid, at kommunerne har oplyst sagerne tilstrækkeligt, når de træffer afgørelse. En praksisundersøgelse fra 2022 om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste viser også, at kommunerne har udfordringer med at oplyse sagerne tilstrækkeligt. ([Ny praksisundersøgelse om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) Undersøgelsen viser, at der i 17 ud af de 42 gennemgåede sager manglede væsentlige oplysninger i sagen. Derfor ville vi i de 17 sager ikke kunne vurdere, om kommunernes afgørelser var rigtige. Sagerne ville derfor være blevet hjemvist til kommunen, hvis de var påklaget til Ankestyrelsen.

INFOBOKS: TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Betingelserne for tabt arbejdsfortjeneste fremgår af [servicelovens § 42](#). Infoboks slut.

FAMILIERS OPLEVELSE AF AFSLAG PÅ TABT ARBEJDSFORTJENESTE

I en undersøgelse om sektoransvarsprincippet, har vi talt med forældre til 10 børn med handicap og problematisk skolefravær. ([Sektoransvarsprincippet ved problematisk skolefravær hos børn med handicap](#)) Forældrene har alle søgt om, og fået afslag på, tabt arbejdsfortjeneste til at passe og støtte deres barn hjemme i perioder, hvor deres barn har været fraværende fra skole.

Nogle af disse forældre oplever, at kommunen ikke har indhentet alle relevante oplysninger i forbindelse med afgørelsen om afslag på tabt arbejdsfortjeneste. Forældrene beskriver, at kommunen ikke har indhentet oplysninger fra blandt andet skolen, familieafdelingen eller orienteret sig i børnefaglige undersøgelser og/eller PPR i forbindelse med deres afgørelse. Enkelte forældre beskriver også, at de har oplevelsen af, at de selv skal indhente de forskellige oplysninger, eksempelvis en udtalelse fra skolen eller forskellige andre aktører. For nogle familier bidrager det til, at familierne oplever sig selv som værende tovholder i egen sag.

Flere af forældrene har klaget over kommunens afgørelse til Ankestyrelsen og beskriver, at afgørelsen hjemvises til kommunen til yderligere sagsoplysning. Det kan være nogle af de sager, som fremgår af ankestatistikken, der er omgjort på grund af manglende sagsoplysning.

SAMARBEJDE MELLEM KOMMUNE OG FORÆLDRE KAN BIDRAGE TIL SAGSOPLYSNING

Udover at kommunen skal sørge for at indhente alle nødvendige oplysninger, har forældrene også et ansvar for at give relevante oplysninger og oplyse kommunen om, hvor kommunen kan indhente øvrige oplysninger. ([Samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn med handicap – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) Flere kommuner beskriver, at samarbejdet med og inddragelse af forældre til børn og unge med handicap i sagerne kan bidrage til en bedre sagsoplysning. ([Samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn med handicap – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) Ankestyrelsen har i flere undersøgelser belyst erfaringer med samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn og unge med funktionsnedsættelser.

En undersøgelse om hjemmetræning ([Hjemmetræning delrapport 2 – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) viser, at de fleste kommuner oplever, at samarbejdet med forældrene i forbindelse med hjemmetræning i størstedelen af tilfældene fungerer godt. (49 ud af 79 kommuner svarede på

spørgeskemaet, at samarbejdet med forældrene i forbindelse med hjemmetræning fungerer godt i de fleste tilfælde.) Når samarbejdet alligevel kan blive udfordret, viser en anden undersøgelse, at det ofte skyldes, at forældrene er afhængige af kommunens bevilling af støtte, som har stor betydning for forældrenes og barnets liv og hverdag. ([Samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn med handicap – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) Undersøgelsen peger på, hvad der ifølge forældrene og kommunerne skaber et grundlag for et godt samarbejde og inddragelse af forældre til børn og unge med funktionsnedsættelser:

INFOBOKS: GRUNDLAG FOR ET GODT SAMARBEJDE OG INDDRAGELSE AF FORÆLDRE I BARNETS SAG – IFØLGE FORÆLDRE OG KOMMUNER

- Anerkendelse og empati for forældrenes oplevelse
- Kommunernes kendskab til området og den specifikke sag
- Gensidigt kendskab mellem sagsbehandler og forældre
- Vejledning, orientering og forventningsafstemning
- Tværfaglig koordinering

infoboks slut.

Flere kommuner og forældre beskriver, at de har gode erfaringer med tydelig og løbende orientering til forældrene om tilbud, sagsforløbet, afgørelser og ændringer i barnets sag. Det kan fx ske ved, at kommunen foretager hjemmebesøg, deltager i hospitalsmøder eller sikrer kontinuerlige møder og tværfaglig koordination og samarbejde. ([Samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn med handicap – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) En sagsbehandler fortæller i undersøgelsen, at det er vigtigt at være på forkant i forhold til at inddrage forældrene i sagsforløbet og tydeligt fortælle, hvad sagsbehandleren mangler fra dem, og hvad der videre skal ske i sagen.

Undersøgelsen om sektoransvar i sager om problematisk skolefravær blandt børn med handicap peger på flere af de samme opmærksomhedspunkter for kommunerne, som angivet i boksen ovenfor, om inddragelse og vejledning.

Flere undersøgelser peger altså på, at inddragelse og grundig vejledning kan bidrage til samarbejdet, så forældrene også har kendskab til, hvordan sagsforløbet fungerer. ([Samarbejdet mellem kommuner og forældre til børn med handicap – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)) Samtidig kan det bidrage til, at forældrene også ved, hvad kommunen har brug for fra dem, herunder oplysninger til belysning af sagen. Et velfungerende samarbejde kan altså bidrage til at understøtte kommunens forpligtelse til at sikre tilstrækkelig sagsoplysning forud for afgørelsen.

Note: For alle tal fra Ankestyrelsens sagsbehandling i denne minianalyse, er der tale om data, som de på nuværende tidspunkt fremgår af vores sagsbehandlingssystem. For at sikre de mest aktuelle data sker der løbende efterregistreringer i data. Dette kan skabe uoverensstemmelser med tidligere offentliggjorte data for samme tidsperiode.